

Wonderful Words

Man on earth, and He had heartfelt sadness. ⁷ And HASHEM said, "I will blot out Man whom I created from the face of the ground — from man to animal, to creeping things, and to birds of the sky; for I have reconsidered My having made them." ⁸ But Noah found grace in the eyes of HASHEM.

רסב"ז

(ח) וטעם ונח מצא חן בעיני ה'. שהיו כל מעשיו לפני נאים ונעימים, וכן כי מצאת חן בעיני ואדעך כשם (שמה ל' יו), כדרך ויתן חנו בעיני שר בית הסוהר ולהלן לט כא), ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה (אסתר ב טו), והזכיר זה כנגד מה שאמר בדורו שהיו כל מעשיו נאים ונעימים, ואמר בו שהיה לחן בעיניו, ואחר כך סיפר מדוע היה טוב לפני האלהים, כי היה צדיק תמים:

Artswall - Baba Metzlah

The Mishnah illustrates the laws stated above:¹³³

How so? - כיצד - If [the buyer] took the produce¹⁴¹ from [the seller] but did not give him the money for it, [neither one] can renege, because taking the merchandise finalizes the transaction. **כיצד** - If [the buyer] gave [the seller] the money, but did not take the produce from him, [either one] can legally renege, since the transaction has not yet been legally finalized. **כיצד** - **But [the Sages] said** about one who exercises his legal right to renege after the money has been paid: **The One Who exacted retribution from the people of the Generation of the Flood and from the Generation of the Dispersion,**¹⁴⁵ הוא עתיד להקדם ממי **"The One Who exacted retribution from someone who does not abide by his word!"**¹⁴⁶ - שאינו עומד בדבריו

3 א"ת ובה ק"ב

כתיב בסוף פרשת בראשית ונח מצא חן בעיני ה', במציאת חן זה וזה להינצל, ולבנות חיבה שלא יאבד במי המבול, ויש לבאר מה היא הסיבה שנה מצא חן, בלתי דבר מוצאים חן בעיני ה', שהוא דבר הנוגע מאוד לזמנינו, בעת שרוצים להינצל מהמים היודונים ששוטפים את העולם בחוץ, המים של חלואה, ולזכות לחיבה, הרי למדים אנו מפסוקים אלו שדייקא ע"י מציאת חן זוכים לחיבה, וזריכים לחפש דבר שיכולים על ידו למצוא חן.

8 שורש מטאס של דור המבול היה בענין ברית הלשון, על ידי שלא שמרו את דיבורם, שלא שמרו ענין הן ולא, שלא היה הן שלהם דק ולא שלהם דק, זכמו שמבואר בח"ל (ב"ר ג, א) שדרשו על דור המבול את הפסוק (חלילים ה' ו) תאבד דוברי כז וגו', ועל ידי זה באו אחר כך עד "ותשחת הארץ", שעברו על כל גדרי העולם בעניני קדושה, כי שורש הכל הוא פגם ברית הלשון, וע"י הפגם בלשון באו אחר כך לכל הירידות, עד שפרצו לגמרי בענין אות פ"א ואות ו"ו, ונתמנבר עליהם מדת הדיון, בשם אלקים, והביאו עליהם הקב"ה את מי המבול.

6 והגר"א מבאר שכל אדם יש ג' יקודות אלו, כי האדם נברא מארבע יקודות אש מים רוח עפר, והדיבור מחבר אש מים רוח, ולכן אמרו חז"ל מי שפרע מדור המבול ומדור הפלגה ומאנשי קדום וממזרים הוא יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו, כי בדיבור הוא פוגם באש מים רוח, ולכן נפרע על ידי ג' לגיונות אלו. ויש להוסיף רמז כי "אמר" שהוא שורש של אמירה הוא ראשי חיבות אש מים רוח, ועיין בחוס' הרא"ש (ב"מ מה, א) שכתב דדור המבול היו מלאים חסם ולא היו עומדים בדבורם, ודור הפלגה נקט אגב דור המבול, ומזרים לא היו עומדים בדבוריהם שכל שעה היו אומרים לשלח את ישראל וחזרו בהם, היוצא מדבריו כי יש קשר לדור המבול שהיה להם פגם בענין שמירת הלשון.

9 איתא בפתח אליהו הין דקא אות ברית, וי"ל בדרך מוסר, דמרומו צוה דענין הן שלך דק ולא שלך דק דילפינן מפסוק הין דקא הוא שורש קדושת אות ברית קדשה, ודור המבול שבאו לשקר באות ברית, הכל היה בשורש מפגם בהין דקא, וצוה מבואר היטב למה אומרים למי שאינו עומד בדיבורו והוא ע"י מעשה של נתינת כסף, לר"י כדאית ליה ולר"ל כדאית ליה], דייקא מי שפרע לאנשי דור המבול, כי זה הוא שורש מטאס, שהן שלהם לא היה דק ולא שלהם לא היה דק, ועברו על הין דקא שמביא לידי חסרון קדושה, עד כדי כך, שע"י נחרב כל העולם כולו, והוא לימוד גדול על חומר הענין של דיבור האדם, ועד כמה זריכים להיות נוהר בהן שלך דקא ולא שלך דקא.

5 תגן גריש פרק הזהב כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות, אינו יכול לחזר בו, נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות, יכול לחזר בו. אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדבריו, ובשולחן ערוך (תו"מ סימן ד סעיף ד) נפסק שאומרים "מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי קדום ועמורה וממזרים שטבעו בים, הוא יפרע ממי שאינו עומד בדבריו". והגר"א באדרת אליהו (פרשת עקב) מבאר דאיתא בספר יצירה שיש ג' לגיונות של הקב"ה שבהם הוא נפרע מעוברי רצונו, אש מים רוח, דדור המבול היה עונשם על ידי מים, דדור הפלגה היה העונש על ידי רוח להפיץ על פני כל הארץ, ובסדום היה העונש באש, ובמזרים היה על ידי שלשתן, דס ונפרעו במים, שחין באש, ארבע ברות, ובבדל היה על ידי שלשתן מים ואש וקולות, ולכן במכת ברד כתיב (שמות ט, יד) את כל מגפתי, כי בברד נכלל כל הג' לגיונות שבהן הוא נפרע מעוברי רצונו.

7 ידוע מספר יצירה שהקב"ה כרת ב' בריתות עם בני ישראל, ברית הלשון וברית המעור, וידוע מה דאיתא בספ"ק בניאור הדברים, כי הקדושה של האדם תלוי כפי מה ששומר את לשונו, כדכתיב (משלי כא, גג) שומר פיו ולשונו שומר מזרות נפשו וכומו שמרומו

בתיב (תהלים מה, ג, ד) יסיפית מזני אדם הולך קן בשפמותיך על כן נרכן אלהים לעולם חגור חרכן על ירך גבור הודך והדרך, דהיינו שעל ידי השפמים האדם נושא קן, וזוהו אלו מזניים ענין החן של נח, שעל ידי כח השפמים מלא חן בעיני ה', לנח היה כח הלשון, וזוהו נשא חן בעיני השי"ת, וניצל מדור המבול שפגמו בלשונם. והפסוק ממשיך ואומר כי ענין חן השפמים, נותן לאדם הכח להאגבר נגד המלחמה הכזיבה להיות שמור בעיני קדושה, חגור חרכן על ירך גבור, היינו ענין המלחמה בקדושת הירך, שלא ישלוט בה היצר הרע, והוא על ידי כח השפמים שנושא חן בעיני השי"ת.

מה דמזכיר בשפת אמת (סוכות חג"דו ד"ה קצט) שהשפמים יש בהם ג' כוחות, יש כח הדיבור, ויש כח השמיקה שמשק שפמותי שלא לדבר דברים בטלים, ע"ש. והיינו כי השפמים מורות על כח השמיקה ועל כח הדיבור, כי לפי השמיקה מלדבר דברים שאינם הגונים, כן נתרבה אלל האדם כח הדיבור, ועל ידי זה הדיבור מעלה קן, ולכן נאמר דייקא הולך קן בשפמותי, כי ע"י השפמים יש לו קן, כי ע"י טהרת הלשון שלא לדבר דברים בטלים ודברים אפורים ודברי נבלה, ע"י הדיבורים שמדבר נושאים חן, אם יש לאדם כח השפמים אז שורה השכינה אליו, כי שפה עולה בגימטריא שכינה, ויש

כלל, אז היחה לו ההגנה על ידי המינה. ולכן מזינו בגמרא (פסחים ג, א) דלפינן מפסוקים המדברים מהללם בעלי חיים בחיבה דיש לדבר בלשון נקיה, ולא בחנם נרמו לימוד זה כאן, רק ללמדנו שכל הלל המינה היא ע"י לשון נקיה, שהפה יהיה שמור בטרה, ולכן הלימוד הוא דייקא כאן ורלמי נספר אלופי יהודה רמו נפלא, מות ומיים ביד לשון ראשי חיבות מבול, וזה מרמז כי חן נח שניצל והן כל הדור שנאבדו, הכל היה בגלל ענין הלשון.

13 Eret Yisrael - R. Belsky

ויאמר ה' לנח... מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן And Hashem said to Noach... From each of the pure animals take for yourself seven pairs, male and female; and from the animals that are not pure, two, male and female. (7:1-2)

CHAZAL LEARN two important lessons from this possuk. The first is that Noach learned Torah (Rashi). Without knowledge of Torah, he would have been unable to differentiate between the animals that the Torah classifies as pure (*tahor*), and those classified as impure (*tamei*). Secondly, Chazal (*Pesachim 3a*) learn from this possuk the value of speaking with *lashon nekiah*, of using refined speech, even where this requires using more words. It is no coincidence that the Torah hints to these lessons here, in Hashem's instructions to Noach regarding which animals should be given refuge in the ark (*teivah*). In the following paragraphs, we will establish this connection more clearly.

We mentioned previously that Hashem created the world for *'beis reishis'*, for two firsts. "*Bishvil Torah, shenikra 'reishis', u'bishvil Yisroel shenikra 'reishis'*; for the Torah which is called 'first', and for Klal Yisroel who is called 'first.'" For the fulfillment of mitzvos, two ingredients are necessary. One is the Torah, the mitzvos themselves, and the other is man, who is to carry them out.

The single most defining quality of being human is the ability to articulate ideas and convey them to others through language. The power of speech is a direct consequence of the elevated neshamah that Hashem breathed into Adam HaRishon. "*Vayipach beapav nishmas chaim - And He breathed into his nose the breath of life*" (Bereishis 2:7), which Targum renders as *ruach memallelah*, the spirit of speech.

When a human being abuses his power of speech with *nivul peh*, with profanities, he casts away the part of him that makes him truly human. This unrefined manner of speech corrupts his Divine image.

The inhabitants of the world in Noach's time also corrupted themselves. Two sins are specifically mentioned in the Torah. כי השחית כל. - *For all flesh has corrupted its way on the earth*" (Bereishis 6:12). Chazal interpret this to mean that the *dor hamabul* reached unprecedented levels of depravity. Animals do not deviate from their instincts. Man, however, is endowed with free choice (*bechirah*) and intelligence, which can be abused through devising all types of deviant behavior. The second sin mentioned is theft. כי מלאה הארץ - *For the land was filled with thievery*" (verse 13).

Both these sins are a consequence of man's *ruach memallelah*, for his intelligence gives him the power to justify his misguided behavior. Paradoxically, man's potential for greatness is also the tool of his undoing, and can strip him of his Divine image, his *tzelem Elokim*, and lower his status to below that of a rotting carcass. "*Kol talmid chacham she'in bo de'ah, neveilah tovah mimenu - a rotting carcass is better than a Torah scholar who is not wise*" (*Yalkut Shimoni*, תכט א' ויקרא).

The purpose of bringing the *mabul* was to reverse the trend of *hashchasah*, of destructive behavior, and restore to mankind its Divine character and the potential to uphold the Torah. The flood was simply the mechanism by which Hashem re-imbued the world with purpose once again.

16 The original creation of the world was predicated on Torah and *ruach memallelah*, the existence of a being with the power of speech, who has the capacity to carry out the mitzvos. Similarly, the *teivah*

represents the re-creation of the world. To this end, the *teivah* had to carry the elements that lead to *kiyum haTorah*, the fulfillment of the Torah, into the new age. Noach learned Torah, and brought his knowledge into the microcosmic world of the *teivah*. He was also instructed in the importance of maintaining *lashon nekiah*, the sanctity of human intellect and speech. The renewed world would then become suited to its original function once more.

Towards Hearing A Prayer - Rebetzin Feldbaum

17 The Hebrew word for ark, *teiva*, also means "word." When Hashem told Noach to enter the *teiva*, he was also instructing him to enter into the word.

18 עיני קדושים וטהורים, ולא של עמי הארץ שהם הוי"פוך מבל זה.

"אנשי" קודש, אשר בזה מתעלה כל חשיבותם של ישראל שביכולתם לקדש את עצמם במעשיהם ודביריהם של חיי היום יומיים, וכדמוכא מבעל התניא ז"ע גל הפיוט "שמור יכור בדיבור אחד", שבכל דיבור ודיבור צריכים לזכור ולעמוד את האזד ומיוחד עבד"ק, והיינו שכל הדיבורים שמדברים במשך היום, יהיו דיבורי יהודי יוא שמים, נקיים, עדינים, קדושים וטהורים, ולא של עמי הארץ שהם הוי"פוך מבל זה.

וצדיקי הדורות ז"ע היו כל כך נוהרים בזה שלשונם תהיה זכה ונקיה, עד שהיו עושים נדרים על נבי נדרים להשמר מכל נגוד של אי נקיות בדיבורם, ומיבא מהרה"ק מצאנו ז"ע שהיה נזהר לא להזכיר על פיו אפילו שם כלב, אלא הוד אונר כף-למד-בית, כי גם זה היה נחשב אצלו לדיבור שאינו נקי כל כך, וכן צריך כל אזד לעשית, לפשפש בדיבוריו שמא יש בהם מילים ששיך להחליפם במילים קדושים יותר ונקיים יותר, ובכך להיות אנשי קודש - מענטשליך הייליג.

ובפרט ליהודי מלהשתמש במילים ובכתיובים קלים של אנשי הרחוב אשר אין רוח חכמים נוחה הימנו, ועפ"י רוב, דיבורים ובכתיובים אלו כקורם מאישי דלא מעלי וכו', אשר זה משפיע נוראות על כל מי שרק מעלה אותם על פיו, כפי הידוע שבכל דבר בעולם יש ענין של כח הפועל בהפעל, וכדמוכא מהבעל שם טוב הק', דכשהיו מביאין

וא"כ כל שכן וכל שכן בעניני דיבור שהוא ממש עצם מהותו וחיותו של האדם, והוא קולמוס הלב, אשר מצינו בו ביותר הענין של כח הפועל בהנפעל, כמו שהאר"ך בזה בספר שם משמואל (פ' דברים עמ' ט"ז) אך שכל מהותם וטבעם של אה"ע מתפשטות בתוך דיבוריהם ולשונותיהם, וזה מושך את כל המדבר בלשונותם שישפיע מטבעם, ועיי"ש דבר נורא על זה מהרה"ק מאצק זי"ע ואכמ"ל, וזה לעומת זה, כמה

מכאן החומר הרב של לשון הרע. הרי כח הדיבור הוא המכשיר שניתן לנו לחבר, לקרב ולדבק, והמדבר לה"ר משתמש במכשיר הקירוב — לריחוק, לפירוד ולשנאה. לכן "כל האומר לה"ר מסלק השכינה מלמטה למעלה. תדע לך מה דוד אומר: נפשי בתוך לבאים אשכבה להטיס. בני אדם שיניהם חנית וחצים. ולשונם חרב חדה. מה כתיב אחריו: רומה על השמים אלקים גו'. אמר דוד רבש"ע מה השכינה עושה למטה. סלק את השכינה לרקיע! (דבר"ר פ"ח. י.) השכינה היא תכלית הקירוב והאהבה. כאשר בני אדם משתמשים במכשיר הקירוב והאהבה לפירוד ושנאה — אין לשכינה מקום בעולם! ומקרא מלא הוא: "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושם מאחריך" — תרגום: "ולא יחויי בך עבירת פתגם" (כי תצא רביעי'). על ידי עבירת דיבור השכינה מסתלקת מישראל!

ובתורה: "ר' חנינא בן תרדיון אומר... שנים שיושבין ויש ביניהן דברי תורה שכינה שרויה ביניהם שנא' או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. אין לי אלא שנים. מניין שאפילו אחד שיושב ושונה שמעלה עליו הכתוב כאילו קיים את כל התורה כולה שנא' ישב ביד יודם כי נטל עליו" (אבות ג. ב.). מעיר שם המהר"ל, כי שנים שיש ביניהם דברי תורה — שכינה שרויה ביניהם: אחד שיושב "ושונה". יש לו שכר. אבל לא נאמר (בגירסא זו) ששכינה שורה עליו. ומבאר המהר"ל, כי שנים הלומדים הרי מדברים בדברי תורה, וזהו תורה שלמה, משא"כ אחד הלומד הרי אין כאן דיבור. כי אין לו אל מי לדבר. ואין זו תורה שלימה, והנה השכינה שורה רק בתורה שלימה. נמצא כי השכינה שורה דווקא בדיבור בתורה! הוא אשר אמרנו. כי כח הדיבור הוא המכשיר לחיבור ודבקות. והגנו לומדים בזה. כי גם החיבור הגמור אל התורה הוא דווקא על ידי הדיבור בתורה.

23 What word is this? According to

of Moshe of Kobrin, this means totally immersing oneself into each word of prayer. A chassid asked, "How can a human being possibly enter into a diminutive word?" Replied Rabbi Moshe, "I am not speaking to anyone who considers himself to be bigger than a word."

מעתה יש לומר, כי מטעם זה צוה הקב"ה לנו לבנות תיבה במדות המכוונות כנגד אותיות לשון חסר ו', לרמוז לו כי הן אמת שזכה להינצל מהמבול בזכות שמירת בריית המעור וברית הלשון, אך מכיון שלא השתמש בלשונו להוכיח ולהתפלל על בני דורו, לכן נצטוו לבנות התיבה במדות המכוונות כנגד אותיות לשון חסר ו', לרמוז שפגם קצת בקדושת "ברית הלשון" משום שלא השתמש בלשונו להוכיח את בני דורו ולהתפלל עליהם.

מבואר מדבריו הקדושים, כי משה רבינו היה תיקונו של נח, ומכיון שנח פגם שלא התפלל על בני דורו שמטעם זה נקרא המבול על שמו, ככתוב (ישעיה נד ט): "כי מי נח זאת לי", לכן הצריך משה לתקן פגם זה על ידי שהתפלל על ישראל בחטא העגל ומסר נפשו לפצילים, ככתוב (שמות לב כב): "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". ומפרש האר"ז"ל כי מחני הוא אותיות מ"י נ"ח, לרמוז כי מה שאמר מחני נא היה כדי לתקן מ"י נ"ח.

השם "א" מבאר כי כמו ביציאת מצרים היו צ' נצינו של התגלות כח הדיבור, ביציאת מצרים יצא הדיבור מגלות, כמו שיציאת נפשו צפופה"ק שזה ענין פסח - פה סת, וגמר היציאה של הדיבור מגלות הי' בעת מן תורה שנאמר פעם הג' וידבר אלנקים. כמו"כ בעת יציאת מן המצרים יצא הדיבור מגלות, אבל הוא הי' ההחלטה, והגמר הי' בעת לידת מצרים והחלטה צ' אלפים תורה, והוא ע"י

אמנם ראוי להתבונן בדברי המגיד ממעזריטש זי"ע, שמדות התיבה הן על בריית הלשון זכה נח להינצל מהמבול, אולם מדוע רמו הקב"ה על אותיות לשון חסר ו' ולא על אותיות לשון מלא ו'. ונראה ליישב על פי מה שמצינו בכמה מקומות כי כאשר יש מלה חסרה ו', הרי זה מורה על חסרון בשלימות הדבר, כמו שמצינו ברש"י (בראשית כג טז): "וישקול אברהם לערפן, חסר וי", לפי שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה, שנטל ממנו שקלים גדולים שהן קנטרנין". והנה מבואר בזה הקדוש (פרשתנו טו:), כי הן אמת שנח היה צדיק תמים אך היה בו פגם גדול שלא התפלל על בני דורו, כפי שהתפלל משה רבינו על בני דורו בחטא העגל, לכן נקרא המבול על שם נח ככתוב בהפטרה (ישעיה נד ט): "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ". וזה ועוד מבואר בחתם סופר, כי מה שהציל הקב"ה את נח מהמבול על ידי שהיה סגור בתיבה עם בעלי חיים י"ב חודש, היה זה כעונש על שדאג רק לעצמו ולא קיים מצות תוכחה להוכיח את בני דורו שיחזרו מדרכם הרעה כמו שהארכונו במאמרים הקודמים.

השפת אמת (נח, מרס"ג) מציא כי הפעם הראשון דכ' לשון וידבר מתחילת הנציאה הוא פסוק הזה של וידבר אלנקים אל נח, והלא דבר הוא, דלא מצינו לשון דיבור עד כאן, (ש"י) נשם משמואל שג"כ העיר בזה, ומה שהציא נשם האזני מר, ונבאר הדברים עפ"י דבריו הקדושים.

ידוע פירושו של הבעש"ט עה"פ צהר תעשה לחבה, שתצהיר ותאיר את תיבות התורה והתפלה, וזהו התיבה המצלת אותנו מהמבול של מים הזדונים של האפיקורסות והפריצות, והיינו ע"י ההתקשרות בתיבות התורה והתפילה באופן שיהיו מאירים וזהירים, שכאשר יושבים ללמוד תורה יש להתבונן לפני כן מה היא התורה, ושהיא מלאה נשמות והיכלות ואלקות, ולהתדבק בנותן התורה, וכ"ש כשמתחילים, שאז קל יותר להתקשר בהשי"ת שהרי מדברים אליו ית'. ולכן אחר חודש תשרי קורין פרשת נח, ללמדנו שאף אחר צאתנו מהסוכה יש לנו תיבה החופפת עלינו להגן מהמבול, ולהמשיך קדושת הסוכה בכל ימי השנה, וזהו בתיבות התורה והתפלה.

מזה אנו יכולים להבין כי מה שזכה נח להיות במדרגת: "איש צדיק תמים היה בדורותיו", הוא מחמת ששמר על קדושת הדיבור שלא לפגום בברית הלשון, ועל ידי זה זכה גם כן לשמור על קדושת הברית שלא לפגום בו כפי שפגמו בני דורו: "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ". לכן כשזכה להינצל מהמבול על ידי התיבה ביקש הקב"ה לרמוז ענין זה במדות התיבה, וצוה לו לבנות התיבה בשיעור מכון: "שלוש מאות אמה אורך התיבה", כנגד אות ש', "חמשים אמה רחבה", כנגד אות נ', "ושלושים אמה קומתה", כנגד אות ל', הרי ביחד אותיות לשון חסר ו', שרומזו על קדושת נח איש צדיק בברית הלשון.

כתיב וידבר אלנקים אל נח לאמר, לא מן התצה אמה וגו', ואמרו במסורה כי יש ג' פסוקים כאלו בתורה, פסוק זה, ופסוק וידבר אלנקים אל משה שנחמילת פרשת וארא, והשלישית הוא פסוק וידבר אלנקים את כל הדברים הכמוז נחמילת עשרת הדברות, ויש לעיין מה המכוון בזה.

פיו שיוכל לפרש שיחמו לפניו ית"ש שיהי לו דיבור כראוי ויכול להתפלל דת ובראוי וכנכון וזודאי יעזריהו ית"ש. וזוה מפרש הזרע קודש לשון הכחוש "ושמע אלקים את נאקתם" וכתיב "וגם אני שמעתי את נאקת בניי" וידוע שנאקה הוא צלל לצד, רק ששמע ית' את תשוקת לבם לעזבדו ית"ש כראוי נדיבורי קודש, והם בעצמם זיקשו רחמים על דבר זה שנרחקו מאתו ית"ש, ולעקו על זה לו ית"ש. ומבאר שם עוד כי התשוקה עלמה מתוך הריחוק חשוב מאוד אלל השי"ת, וזה כונת הפסוק (ויקרא כ"ו מ"ד) "ואף גם זאת נהייתם בדרך ארציותה כי לכלותם", ופי' נספרים כי לכלותם הוא מלשון כלתה נפשי, לשון תשוקה, שאף תשוקתם של ישראל אינו מואס ית"ש.

33

ובזה יש להבין התביעה על נח, כי איה"נ נח לא התפלל לפניו ית' מחמת שהדיבור הי' בגלות, ולא הי' יכול להוציא ממסגר נפשו הדיבורי קדושה, אבל גם במצב כזה יש אופן ויכולת להתפלל, היינו התשוקה עלמה, והתפלה הנעשה ונתהוה מהריחוק, שיחטן לפניו ית' למה נרחק כולי האי מהשי"ת.

ודבר זה הוא לימוד לכל אדם בכל מצב שהוא כי תמיד נההסתר הכי גדול יש ענה של תפלה ואין לו להתייאש, רק להתפלל לפניו על גודל הריחוק שמרגיש מהשי"ת.

ויש להבין לפי דברים אלו למה מצונו נחז"ל שהי' תביעה על נח, ונקראים המים על שמו, מי נח, כי ע"י שלא התפלל עבור בני דורו ולא הצילם נתייחס לנח המצול, ולפי הנ"ל שלא הי' יכול להתפלל מה התביעה. ונראה לצאר הענין עפ"י דברי הזרע קודש פ' וארא, שעמד על קושיא אם הדיבור הי' בגלות במצרים איך כתיב (שמות כ' כ"ג) "ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה", שמבואר לכאורה שעלתה תפילתם השמימה. ומבאר שם כי כל אדם חושב הרבה פעמים כי הוא במצב של הסגר ותשכות ואינו יכול להתפלל לפניו ית'. לכל אדם יש מצבים של ירידה, ונאותם הזמנים הוא מרגיש עלמו מרוחק מהשי"ת בלי פתח ללאח ממנה, ומבאר הזרע קודש כי הענה צומנים אלו הוא לעשות מההסגר גופא תפלה להשי"ת, לעשות לעצמו שיחה ותפילה מזה בעצמו שיצטוק ויחטן לפניו ית' שנרחק כ"כ מאתו ית"ש שאינו יכול לדבר כראוי, ויבקש מאתו ית"ש רחמים ותחנונים שיחמול עליו ויפתח

35

According to the Imrei Emes, Noach had prayed only on behalf of his family. He had concluded that his generation was unworthy of being saved, because their sins were so grave. But even if a Jew feels his prayers will not be answered, he must make an effort to do what he can with his prayers. If Noach had unleashed the power of prayer on behalf of the generation, they would all have been saved. (Pnei Menachem, Noach 5753)

39

נמציינו למדים מזה יסוד נפלא, כי אברהם אבינו למד מנח איש צדיק במדת קל וחומר לעשות חסד עם הבריות. והנה אין לך חסד גדול עם הבריות מלקרבם לעבודת ה' כפי שאברהם אבינו עשה ככתוב (שם): "ויטע אשל בכאר שבע ויקרא שם בשם ה' א"ל עולם". ופירש רש"י: "על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקב"ה אלוך לכל העולם. לאחר שאוכלין ושותין, אמר להם, ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם."

מעתה יתבאר היטב, מה שזכה נח להינצל * דוקא בזכות אברהם שיצא ממנו, כי היות שנח פגם במה שלא הוכיח את בני דורו ולא קירבם לעבודת ה', אולם מכיון שיצא ממנו אברהם שקירב את בני דורו לעבודת ה', בזכות נח, שממנו למד אברהם במדת קל וחומר שצריך לעשות חסד עם הבריות, לכן כיון שנח היה הסיבה לכך שאברהם יקרב את הבריות, מצא חן בעיני ה' שינצל בזכות אברהם.

40

אולם לפי המבואר זכה נח להינצל, לא רק משום שיצא ממנו אברהם, אלא משום שכל עבודתו של אברהם לעבוד את ה' במדת החסד, היה רק משום שלמדו בני מנח שזכה

38

יתכן לבאר ביתר עמקות מה שזכה נח להינצל בזכות אברהם, על פי מאמרם במדרש שוחר טוב (תהלים מזמור לו): "לרוד אל תתחר במרעים, זה שאמר הכתוב (משלי כג יז) אל יקנא לבך בחטאים, ומה תקנא, (שם) ביראת ה' כל היום... אמר הקב"ה, קנא לי, שאילולי הקנאה אין העולם מתקיים... שאלמלא הקנאה שקינא אברהם להקב"ה, לא היה קונה שמות וארץ. ואימתי קינא, כשאמר למלכי צדק כיצד יצאתם מן התיבה, אמר לו, בצדקה שהיינו עושים.

אמר לו [אברהם], וכי מה צדקה היה לכם לעשות, וכי עניים היו שם, והלא לא היה אלא נח ובניו, ועל מי הייתם עושים צדקה? אמר לו, על החיה והבהמה והעוף. לא היינו ישנים כל הלילה, אלא היינו נוהגים לפני זה ולפני זה. פעם אחת איחרנו את עצמנו, ויצא אבי משובר.

אותה שעה אמר אברהם, מה אלו אלולי שעשו צדקה עם בהמה חיה ועוף לא הי' יוצאין משם, וכשביל שאיחר עצמו כמעט קיבל שכרו ונשבר, אני אם אעשה עם בני אדם שהם ברמות וצלם של המלאכים, על אחת כמה וכמה שאנצל מן הפגעים, מן (בראשית כא ג) ויטע אשל, איכילה שיחה ליויה."

36 פני סנה

בגמרא (סנהדרין קח.): "תנא דבי רבי ישמעאל, אף על נח נחתך גזר דין. אלא שמצא חן בעיני ה', שנאמר ניהמתי כי עשיתם ונח מצא חן בעיני ה'". והנה המפרשים ביארו הטעם שנחתך גזר דין אף על נח, על פי המבואר בזהר קדוש (פרשה זו סו): כי נח לא עשה טוב במה שלא התפלל על בני דורו, לכן נקרא המבול על שמו ככתוב בהפטורה (וישיה נד ט): "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ".

37

ונראה לבאר כל זה על פי מאמרם במדרש (כ"ר כט ה):

"ונח מצא חן בעיני ה', אמר רבי סימון, מציינו שהקב"ה עושה חסד עם האחרונים בזכות הראשונים, ומנין שהקב"ה עושה עם הראשונים בזכות האחרונים, ונח מצא חן בעיני ה', באיזו זכות, בזכות תולדותיו."

והנה לפי פשוטו הכוונה על תולדותיו שם חס ויפת, אולם מדברי הראשונים יש ללמוד שהכוונה בזה על אברהם אבינו שיצא משם בן נח, כמו שהביא ב"חומת אנך" להגה"ק החיד"א בשם אחד מהקדמונים רבינו אפרים על הפסוק (ח א):

"ויעבד אלקים רוח, סופי תיבות רמ"ח גימטריא אברה"ם. כלומר זכר הקב"ה זכות אברהם שהיה ראוי לצאת משם בן נח."

בדרך זו נבוא לכאר, מה ראו יש מרבותינו שדרשו לגנאי להתבטא כל כך חרף: "לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום". נקדים מקרא שכתוב (בראשית א כ): "ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". וידוע מה שנתייגעו חכמינו ז"ל ליישב מאמר ה' "נעשה אדם" בלשון רבים, הלא הקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד אם כן היה ראוי לומר "אעשה אדם" בלשון יחיד.

46

ביאור נפלא על כך מצינו ב"ישמח משה" (פר' בראשית על הפסוק ויאמר אלקים נעשה אדם). על פי מה שדקדק בעל ה"עקרים" (מאמר ג פ"ב) למה ביצירת כל בעלי חיים נאמר: "וירא אלקים כי טוב", ואילו ביצירת האדם מבחר הנכראים לא נאמר בו כי טוב. וביאר הענין, כי אצל כל בעלי חיים אין בהם שום שלימות חוץ מעצם מציאותם בעולם, נמצא שברגע שנבראו בעולם כבר נשלם בהם תכלית מציאותם לכן נאמר בהם כי טוב.

51

ועתה בא וראה, כי נח איש צדיק שעשה רק את עצמו על ידי שירא את ה', הנה כל בני דורו שהיו יחד אתו לא היו בבחינת אדם, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב: "ומותר האדם מן הבהמה אין". וכבר אמרו חז"ל (שבת קנא:): "אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה, שנאמר (תהלים מט) אדם ביקר בל לילין"

נמשל כבהמות נדמו". ופירש המהרש"א בחידושי אגדות: "והענין דאימת האדם על החיות משום הנשמה שבו שהיא צלם אלקים, וכיון שנדמו כבהמה וצלם אלקים אול לו ממנו, והרי הוא כשאר בהמה שהחיה שולטת בו". אבל אם נח היה משתדל לקרבם לדרכי התורה היה עושה מהם בני אדם, כמאמרם: "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו".

52

אמור מעתה זכינו להבין, מדוע בחר הקב"ה להעניש את נח על ידי שנסגר בחיבה עם בהמות וחיות שנה תמימה, כי ביקש הקב"ה ללמדו בזה לקח נשגב, כי הן אמת שנח היה צדיק תמים בדורותיו, אולם מאחר שלא קירב את בני דורו לתורה, נמצא שכל ימי חייו הוא נמצא השכם והערב עם בני אדם שהם כבהמות וחיות.

53

על פי האמור יומתק להבין מאמר חכמינו ז"ל במדרש (כ"ד ל"א): "ויידבר אלקים אל נח לאמר צא מן החיבה, (תהלים קמב) הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך, כי יכתירו צדיקים כי תגמול עלי, הוציאה ממסגר נפשי, זה נח שהיה סגור בחיבה י"ב חודש. להודות את שמך, לתת הודיה לשמך. כי יכתירו צדיקים, יתכללון כי צדיקיא. כי תגמול עלי, שגמלת עלי ואמרת לי צא מן החיבה".

הביאור בזה, כי כאשר השיג נח הלכת הנשגב כי עבודת הצדיק היא לקרב אחרים לעבודת ה', התחנן לפני הקב"ה: "הוציאה ממסגר נפשי", כי כבר למדתי שתפקידו של האדם לקרב גם אחרים לדרכי תורה, זאת ועוד, "בי יכתירו צדיקים, יתכללון כי צדיקיא. כי תגמול עלי, שגמלת עלי לי צא מן החיבה", שהצדיקים בדורות הבאים ילמדו גם כן מהעונש שקיבלתי לקח נשגב זה, שאין ראוי לאדם לדאוג רק לעצמו, כי אז הוא מסוכב כל ימי חייו עם בהמות וחיות, לכן ראוי שחוציא נפשי ממסגר החיבה.

כדרכה של תורה יתכן לכאר ענין זה בהרחבה, על פי מה שהארכנו במאמר הקודם בשם החתם סופר, כי מה שניצל נח מהמבול על ידי שהיה סגור שנה תמימה בחיבה עם חיות ובהמות היה עונש גדול בשבילו, שהרי לא נכצר מהקב"ה להציל את נח בהיותו יושב בביתו, אלא שענין הכניסה בחיבה היה בבחינת עונש וכפרה לנח. כי הן אמת שהיה איש צדיק תמים, אך היה בו חסרון שלא השתדל לחקן את בני דורו על ידי מצות תוכחה וגם לא התפלל עליהם. אך * לעומת זה אברהם אבינו התבלט דוקא בשתי מעלות אלו, שהוכיח את בני דורו וקרבים לעבודת ה', וכן התפלל עליהם להצילם מכליה כמו שמצינו שהתפלל על אנשי סדום.

44

אבל מין האדם אין בא לידי שלימות רק על ידי עצם המצאו בעולם, שהרי האדם הוא בעל בחירה והוא צריך לעמול קשה עד שיגיע למדרגת אדם להיות מותר על הבהמה, ואם ירדוף ח"ו אחרי מראה עיניו ויעסוק רק בעניני הכלי עולם הזה הרי הוא נמשל כבהמות, לכן לא כתיב בו כי טוב להורות שעדיין אין הוא בשלימות, אלא הוא צריך לעבוד קשה עד שיגיע להיות בבחינת כי טוב.

49

ולפי האמור הביאור בזה, כי על ידי זה הוא מקיים מאמר הקב"ה: "נעשה אדם".

והנה כאשר נתבונן נראה, ששני הפירושים קשורים זה בזה בקשר אמיץ כל ימנו, כי באמת אין האדם יכול להשלים עצמו כראוי בבחינת "נעשה אדם" כפירוש הראשון, רק אם הוא מתקן גם אחרים לקרבם לדרכי התורה בבחינת "נעשה אדם" כפירוש השני, וראה לדבר ממה שאמרו חז"ל (סנהדרין טז):

"אמר ריש לקיש, כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן..." רבא אמר, כאילו עשאו לעצמו שנאמר ועשיתם אותם, אל תקרי אותם אלא אתם". הרי מבואר מדברי רבא בהוספתו על דברי ריש לקיש, כי המלמד את בן חבירו תורה, לא רק שמעלה עליו הכתוב כאילו עשה את חבירו, אלא מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את עצמו, כי רק אחרי שמקרב אחרים לתורה נחשב כאילו עשה את עצמו.

50

הנה כי כן זכינו להבין ההבדל הגדול, בין עבודתו בקודש של נח איש צדיק תמים ובין עבודתו בקודש של אברהם אבינו הראשון, כי נחלקו בהבנת מאמר הקב"ה: "נעשה אדם" בלשון רבים, נח הבין פירוש מאמר זה כפירוש ה"ישמח משה", שהקב"ה מבקש מן האדם שיחד עם הקב"ה יעשה את עצמו, ולכן אכן היה איש צדיק תמים ועשה את עצמו.

אולם אברהם אבינו הבין עומק ציווי "נעשה אדם", כי כדי שישלים אדם את עצמו כפירוש הראשון, בהכרח שיקרב גם אחרים לדרכי התורה כפירוש השני, כי רק אז נחשב כאילו עשה את עצמו בשלימות, ואכן מי לנו גדול מאברהם שעשה כן כפועל, שהרי עליו ועל שרה נאמר: "ואת הנפש אשר עשו בחרן". ופירש בתרגום אונקלוס: "וית נפשתא רשעבידו לאורייתא בחרן".

לצאת מן החיבה משום שעשה חסד לזון בעלי חיים, וזוה דרש קל וחומר שאם עשיית חסד עם בעלי חיים הוא כל כך חשוב בעיני ה', על אחת כמה וכמה עשיית חסד עם בני אדם חשוב מאד בעיני ה'. נמצא שנח איש צדיק היה בבחינת רבו של אברהם, לכן זכה להינצל ולקיים את העולם בזכות אברהם שהעולם נברא בשבילו. יומתק לפרש בזה מאמר חז"ל (כ"ד ל"ג ד): "ויזכור אלקים את נח, מה זכירה נזכר לו, שזן ופירנס אותם כל י"ב חודש בחיבה". והיינו כי על ידי זה למד ממנו אברהם לעשות חסד עם הבריות, והועילה זכותו של אברהם להציל את נח.

42

ביאור הענין הוא, על פי מה שגילו לנו מפרשי התורה ובראשם ה"חתם סופר" ז"ע, שעיקר ההבדל בין נח לאברהם הוא בכך, כי הן אמת שנח היה איש צדיק תמים, אך הוא דאג רק לעצמו ולא לאנשי דורו. ענין זה בא לידי ביטוי חרף בשני אופנים: אופן א', שלא קיים מצות (ויקרא יט יז): "הוכח תוכיח את עמיתך", להוכיח את בני דורו שיחזרו מדרכם הרעה, אופן ב', שלא התפלל עליהם להצילם מכליה, כמבואר בוורה הקדוש (נח יט): שמטעם זה נקרא המבול על שמו של נח, ככתוב בהפטורה בפרשתנו (ישעיה נד ט): "כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ".

יתר על כך אנו למדים מדברי ה"חתם סופר" (פרשתנו דף כב:), כי מחמת שלא הוכיח נח את בני דורו נענש שניצל מן המבול רק על ידי שנסגר בתוך החיבה שנה תמימה, שהרי הרבה דרכים למקום להצילו מן המבול בלי

47

לפי זה מבאר ה"ישמח משה" מאמר הקב"ה: "נעשה אדם" בלשון רבים, כי תואר "אדם" מורה על שלימות ועליו שיש לאדם על הבהמה כמאמרם (יבמות סא:): "אתם קרויין אדם ואין העכו"ם קרויין אדם". נמצא כי לא יתכן לומר: "אעשה אדם", כי זה מורה שהקב"ה ברא את האדם בשלימות בלי שיצטרך להשלים עצמו. לכן בחר הקב"ה לומר אל כל אדם: "נעשה אדם", כלומר אני ואתה נעשה אותך לאדם, כי על ידי שיעמול האדם להשלים עצמו יעזור לו ה' שיגיע למדרגת אדם, כמאמרם (קידושין ל:): "יצו של אדם מתחדש עליו בכל יום... ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו" עכ"ה ק"ל.

48

וכן מצינו עוד (תוספתא הוריות פ"ב ז): "מנין שכל השונה פרק אחד לחבירו, מעלה עליו הכתוב כאילו הוא יצרו ורקמו והביאו לעולם, שנאמר (ירמיה טו יח) ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה, כאותו הפה שזרק נשמה באדם הראשון, כך כל המכניס בריה תחת כנפי השכינה, מעלין עליו כאילו הוא יצרו ורקמו והביאו לעולם".

הרי לנו פירוש חדש במאמר הקב"ה: "נעשה אדם" בלשון רבים, שהקב"ה מבקש בזה מכל אחד: "נעשה אדם", כמו שאני בראתי אדם כן מוטלת עליך החובה לברוא אדם, על ידי שתקרבם בדרכי התורה, שאז מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו. זהו שכתוב (איוב ה ז): "כי אדם לעמל יולד". ופירש ב"עבודת ישראל" (אבות פ"ב מ"ח ד"ה רבי יוחנן) כי לעמ"ל נוטריקון לילמוד על מנת לילמד.

* Each day a person should pray on behalf of the sick to recover, and on behalf of the well that they not fall sick. He should pray that Hashem save the Jewish people from the gentiles, from poverty and from any calamity. He should pray for those imprisoned, for women in the throes of childbirth, for the Jews lost amongst the gentiles. For those who are childless he should request children; for those who have children he should pray that the children live a G-d fearing life. He should request that

56 Hashem protect the Jewish people, and avenge the wrongs committed against us, and that He should receive our repentance.²⁷ We should pray for peace, that there be no conflict among Jews, no jealousy, no hate and no competition. We should all be beloved to each other, so all Jews are united as one.²⁸

Each Erev Rosh Chodesh, R' Yehuda Tzedaka organized a Yom Kippur Katan prayer group in the yeshiva, where the students would pray for the welfare of the Jewish people. They would say the traditional prayers, followed by the entire sefer Tehillim. The pious, ascetic R' Avraham Harari Rafal would lead the prayers. R' Yehuda would try to arouse the gathering to repentance with words of mussar. He would then send his students back to the study hall, saying, "The best way to ensure that our prayers will have an impact is to follow them with enthusiastic study."

When he realized that some of the young men were not attending the prayer session perhaps because they felt that it unnecessarily disturbed their studies. R' Yehuda spoke with them privately. He explained that his own teacher, Rabbeinu Ezra Ettia, had instituted this custom, based on a long standing practice in the city of Yerushalayim, to pray for compassion and peace on the behalf all Jews on that day. (Kaf HaChaim in the name of the Pri Chodosh 417,13; VeZos LeYehuda)

57 If we do not take our siddur or Tehillim in hand to pray on behalf of others, it indicates that either we do not believe in the power of prayer - or that we are indifferent to the pain of our

friend, G-d forbid. When we daven for the greater benefit of our fellow Jews, we ourselves benefit. The Maggid of Dubno explained this with a parable: If a fire erupted in a city and everyone rushed to extinguish the fire, the city would be saved. But if each individual were to rush to his own house, the fire would get bigger and bigger, eventually ravaging the city. If we all pray for the general welfare of the community, then all are saved. If we pray only for ourselves, then no one is saved.²⁹

58 Whoever is able to arouse Hashem's compassion for a friend and does not do so is called a sinner.³⁰ Any tefilah that does not include supplications for others is not a tefilah.³¹ When a person does not feel the pain of others, it is not fitting that his tefilah be answered. He should think, "If I were the one suffering, G-d forbid, I would daven for relief."³² Sensitivity to others should be cultivated. When passing a handicapped or needy person on the street, one should say a short prayer on his behalf.

63 sefer

16. And I will look upon it to remember the everlasting covenant. I will regard the result of the bow, which is the prayers of the righteous as they stand in the breach to turn away My wrath from destroying (the earth) - similar to, He remembers the everlasting covenant.

54 ואפשר לומר על פי מה שכתב הרא"ש ז"ל (נדרים מ' א') בכיור מארז"ל (שם) כל מי שאינו מבקר את החולה אינו מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. ופירש הוא ז"ל, וזו היא דעה גדולה, שאם היה מבקרו היה מבקש עליו רחמים, ואפשר שעת רצון הוא, ותהיה תפלתו נשמעת, ומניעת הביקור גורם שימות, ופירוש להלכה (רמ"א י"ד סי' של"ה, ס"ד) שצריך ביקור חולים הוא בקשת רחמים.

הרי שהאדם חייב להתפלל אפילו אם הוא אינו רואי שתפלתו תתקבל, או שהחולה אינו רואי, כי דין זה נאמר בסתם, שהכל חייבים בביקור חולים, ונמצא שאם אינו מתפלל בגורם שימות, ולכן אמר נח, כאשר עשו כן עשיתי" כי כשם שהם חסמו וגולו ושפכו דמים (בראשית רבה פל"א), כך אף הוא כאלו גזל ושפך דמים כיון שלא התפלל, שהרי בכך גרם שיאבדו מן העולם.

תדע, שפירש"י (להלן ט"ז, ה') חמסי עליך, חמס העשוי לי, עליך אני מסיל העונש, כשהתפללת להקב"ה וכו', והיה לך להתפלל על שינוי, והייתי אני נפקדת ממך". ובמתנות כהונה" (בראשית רבה פ"ה) פירש: חומסני אתה בדברים, מונע וגוול ממני הדיבור הראוי לך לדבר בעדי". הרי מפורש שמניעת התפלה נקראת, חמס".

59 א"ג המבונה ב-5 - ד רבני

ויגש אברהם ויאמר האם תספה צדיק עם רשע: ויהי כע"ז (י) ויגש יואב וכו', הגשה לפיוס (להלן מה, יח) ויגש אליו יהודה, והגשה לתפלה (תנכיס-א יח, ט) ויגש אליהו הגביא, ולכל אלה נכנס אברהם, לדבר קשות, ולפיוס ולתפלה:

למדנו כאן דרך נפלאה בעבודת ה' של האבות הקדושים. דרך העולם שכששומע אדם חלילה בשורה קשה על חבירו, הוא מתאנח וממשיך ללכת בדרכו, אבל אברהם אבינו לא נהג כך, אלא מיד כששמע על צרת סדום ועמורה - התייחס לכך כאל צרה פרטית שלו ממש, ומיד ניגש לנסות לפעול לביטול הגזירה, וכבר היו לו שלשה דרכים איך לגשת אל הבורא ולהשיע עליו לדחות את הגזירה: לדבר קשות, לדבר דברי פיוס ולדבר דיבורי תפילה.

60 מעשה אבות סימן לבנים (סוטה דף לו ע"א), צריך כל אחד ללמוד ממעשה זה של אברהם אבינו, שאם הגיע לידו ח"ו שמרעה רעה, או

שמכירו בא אליו לשפוך לפניו את אשר בלבבו, אם יכול לעזור לו בפועל - מה טוב ומה נעים, אבל לכל הפחות יתפלל עליו תפילה לפני הבורא, משום שהקב"ה מתאוה מאוד לתפילתן של ישראל (ילקוט שמעוני תהלים, רמז תתע"ג), ולא בחינם שלח דוקא אליו את חבירו להשיח את לבבו בפניו, ולא יעסוק אז בחשבונות אם הוא רואי להתפלל ואם תתקבל תפילתו, אלא יודרו להתפלל על חבירו, וכמו שנאמר (תהלים כ"ג, ה) "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל", היינו שהבורא יושב בתוך תפילות ישראל, וכל פרקי התהלים של דוד המלך ע"ה מלאים תפילות, תחנונים והודיה.

61 וצריכים לחיות עם אמונה בלימה, שאפילו בכל ההסתר פנים שיש לנו היום, כל דבר שבא לו לאדם - הוא כמיוחד אליו ומוטלת עליו השליחות לפעול בו משהו ולתקנו.

62 כמו כן, כששומע בשורה טובה על חבירו, צריך לשמח עמו. דבר זה למדנו משרה אמנו, שאמרה ויקמן כא, ה"ה "כל השומע יצחק לי", והיינו משום שהאבות והאמהות הקדושים לא היתה להם אפילו מחשבה אחרת, רק כל מה ששמעו ודאו בעולם - ידעו מיד שצריכים להשתתף עם הזולת, מאברהם למדנו דעת צער צריך להתפלל על חבירו, ומשרה למדנו שכשמתחו של החבר צריכים לשמח עמו ולהודות לה' על אותו טוב שנמל עם החבר.

62 When a person davens for himself, he is motivated by selfish thoughts. But when he turns to Hashem on behalf of his friend, he is not furthering his own agenda. Hashem first responds to his selflessness, then turns His attention to those for whom he davens.³⁵

It is best to pray in the plural. By praying for the greater good of all of bnei Yisrael, we can fully achieve Hashem's purpose in creating the world.³⁶ When Israel's condition deteriorates, Hashem's name is desecrated. When His nation is secure, He is blessed, because all humanity recognizes that success lies in the service of Hashem.